

مدل‌سازی ساختاری و تبیین علی رضایت‌مندی جوامع روستایی از کیفیت زندگی: مورد مطالعه روستاهای شهرستان آران و بیدگل

صدیقه کیانی سلمی^{*}، محسن شاطریان^۲ و ابوالفضل دهقان^۳

(دریافت: ۹۸/۰۷/۰۶؛ پذیرش: ۹۹/۰۱/۳۱)

چکیده

یکی از شاخص‌های مهم در برنامه‌ریزی مناطق سکونتگاهی، توجه به کیفیت زندگی ساکنان است. چراکه رشد و بهبود کیفیت زندگی بر سایر ابعاد توسعه در شهرها و روستاها تأثیرگذار است و مسیر پیشرفت و ترقی را هموارتر می‌سازد. بررسی میزان رضایت‌مندی ساکنان از محیط زندگی می‌تواند به ارزیابی سیاست‌ها، رتبه‌بندی مکان‌ها و تدوین استراتژی‌های مدیریت و برنامه‌ریزی شهری و روستایی کمک کند. پژوهش حاضر، به شناسایی ابعاد و ارزیابی میزان رضایت‌مندی ساکنان روستاهای محمدآباد، علی‌آباد و یزدل در شهرستان آران و بیدگل پرداخته است. حجم نمونه پژوهش با استفاده از فرمول کوکران ۲۹۱ نفر برآورد گردید. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته است و تجزیه و تحلیل‌های آماری و مدل‌سازی معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزارهای AMOS و SPSS انجام شده است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و مشخص کردن وضعیت شاخص‌های کیفیت زندگی، از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردید. نتایج آزمون تی‌استیودنت نشان داد که وضعیت شاخص اجتماعی نامطلوب بوده است. کیفیت اقتصادی در وضعیت نیمه مطلوب و شاخص‌های کالبدی، خدماتی و محیطی در وضعیت مطلوب قرار دارند. همچنین، جهت شناسایی و ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت زندگی از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده گردید. نتایج مدل ساختاری عاملی مرتبه دوم نشان داد، اهمیت دادن به شاخص‌های اجتماعی در روستاهای مورد مطالعه باعث بالا رفتن کیفیت زندگی به میزان ۰/۸۵، شاخص اقتصادی به میزان ۰/۸۳، شاخص کالبدی ۰/۷۰، شاخص خدماتی ۰/۲۶ و شاخص محیطی به میزان ۰/۲۳ می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: رضایت‌مندی، کیفیت زندگی، مدل‌سازی معادلات ساختاری.

استادیارگروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

استاد گروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

* نویسنده مسئول، پست الکترونیک: s.kiani@kashanu.ac.ir

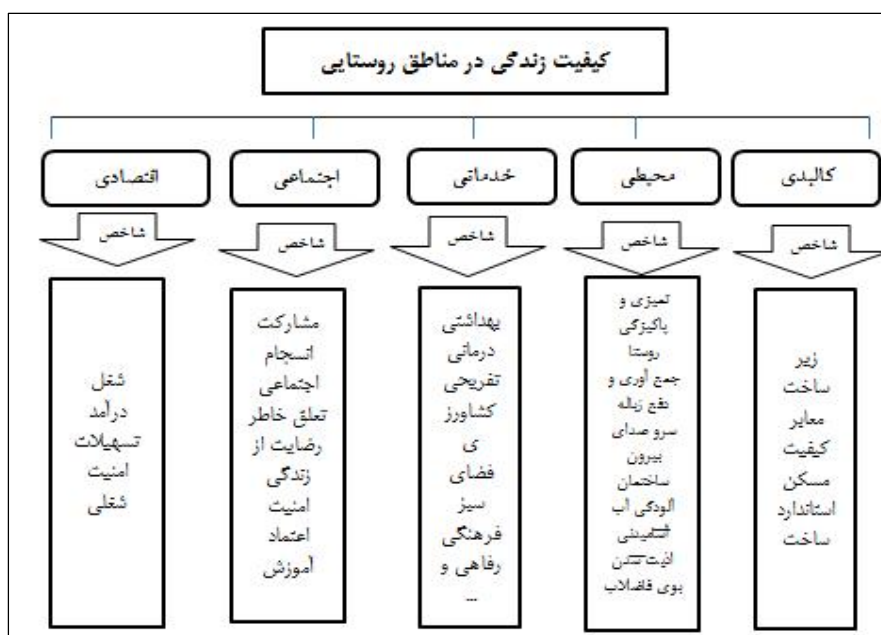
کیفیت زندگی مفهومی چندبعدی است که وضعیت زندگی بشر را تعریف می‌نماید (Gillivray, 2007) برخی آن را به‌عنوان قابلیت زیست پذیری یک ناحیه، برخی دیگر به‌عنوان سنج‌های برای میزان جذابیت و برخی به‌عنوان رفاه عمومی، شادکامی، رضایت‌مندی و خوشبختی تفسیر کرده‌اند (Milbrath, 1978). با این وجود هنوز تعریف قابل قبول جهانی برای این مفهوم صورت نگرفته است؛ زیرا بسیاری از محققان بر این باورند که کیفیت زندگی مفهومی چند وجهی، نسبی، متأثر از زمان، مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است (رضوانی و همکاران، ۱۳۹۱). همچنین مفهومی متحرک و سیال است (علی بیگی و قاسمی، ۱۳۹۴). کیفیت زندگی ضمن دارا بودن ابعاد عینی در نهایت به تصورات و ادراکات فرد از واقعیت‌های زندگی بستگی دارد (قالیباف و همکاران، ۱۳۹۰). این مفهوم توسط نیروهای درونی و بیرونی، با توجه به فرد یا اجتماع مانند نیروهای تولیدی، زیرساخت‌ها، روابط با گروه‌های دیگر یا کشورها، مؤسسات جامعه، محیط طبیعی و همچنین عوامل درون‌زا از جمله تعامل درون جامعه و ارزش‌های فرد یا جامعه تعیین می‌شود (Kolenikov, 1998). ویژگی مفهوم کیفیت زندگی آن است که می‌تواند شامل تمام مفاهیم جامعه‌شناختی شود. یعنی گستره بزرگی از مفاهیم جامعه‌شناختی می‌توانند در چتر کیفیت زندگی قرار بگیرند. بنا به تعریف، می‌توان آن را ادراک فرد از موقعیت خود در زندگی در زمینه نظام‌های فرهنگی و ارزشی‌ای که در آن زندگی می‌کند و در ارتباط با اهداف، انتظارات و استانداردهای آن دانست؛ بنابراین کیفیت زندگی به وسیله‌ی شاخص‌های عینی و ذهنی اندازه‌گیری و ارزیابی می‌شود (رضوانی و همکاران، ۱۳۹۱). شاخص‌های عینی، محیط زندگی و کار را در بر می‌گیرد در صورتی که شاخص‌های ذهنی راه‌های درک و ارزیابی مردم از شرایط اطرافشان را تشریح می‌نماید. به‌طور کلی شاخص‌های ذهنی برای اندازه‌گیری رفاه شخصی و شاخص‌های عینی برای مقایسه شهرها و مکان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد که بر اساس شاخص‌های ذهنی، رفاه شخصی به رضایت‌مندی بر می‌گردد (خاتون‌آبادی و همکاران ۱۳۹۰). در این زمینه متخصصان دنیا تا اندازه زیادی توافق و اشتراک نظر دارند که کیفیت زندگی دارای ابعاد فیزیکی، اجتماعی، روان‌شناختی، محیطی و اقتصادی است. مکتب تضاد، کیفیت زندگی را حاصل ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه طبقاتی می‌داند (مختاری و نظری، ۱۳۸۹) و رویکرد مشارکتی، چهار زمینه محیط‌زیست، اقتصاد، سیاست و فرهنگ را در ارزیابی کیفیت زندگی در نظر می‌گیرد (Magee et al., 2012). لی نیز معتقد است مناسب‌ترین شیوه برای کشف کیفیت زندگی افراد، بررسی شیوه زندگی آن‌هاست (Lee, 2008) که در سطوح مختلف جغرافیایی (مثلاً در محله، جامعه و منطقه) رخ می‌دهد و نشان داده شده است که بر کلیت زندگی تأثیر می‌گذارد (Campbell et al., 1976). برخی اندیشمندان معتقدند کیفیت زندگی مجموعه‌ای است که نیازهای جسمی، عاطفی، اجتماعی و امکانات زندگی را تشکیل می‌دهد (گراوندی و پاپ زن، ۱۳۹۲). برخی نیز بر این باورند که کیفیت زندگی به معنای احساسی است که فرد نسبت به رفاه اجتماعی، عاطفی و جسمانی خود دارد. این احساس متأثر از آن است که یک فرد در شرایط گوناگون تا چه اندازه به خشنودی شخصی نائل شده است (Javaheri et al., 2010)، اما باید توجه داشت اغلب مفاهیم زندگی رضایت‌بخش و زندگی شاد با مفهوم رفاه ذهنی ترکیب شده‌اند که شامل رضایت از زندگی و تأثیرات مثبت و منفی آن می‌باشد (Diener et al., 1999). به لحاظ سابقه، مفهوم کیفیت زندگی ابتدا به حوزه‌های بهداشتی، زیست‌محیطی و بیماری‌های روانی محدود می‌شد (محمدی یگانه و همکاران، ۱۳۹۰) اما طی دو دهه گذشته به مفهومی چند بعدی بسط یافته است (جمعه‌پور و رشودی، ۱۳۹۰) و از مهم‌ترین جریان‌های فکری اخیر است که برنامه‌ریزی را تحت تأثیر خود قرار داده (ابراهیم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۳؛ عنابستانی و همکاران، ۱۳۹۵) و یکی از مهم‌ترین اهداف سیاست‌های عمومی جامعه محسوب می‌شود (دیوسالار و همکاران، ۱۳۹۱؛ محمودی ۱۳۹۰). به‌گونه‌ای که برای بررسی عملکرد و نتایج سیاست‌ها و برنامه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد (Schuessler & Fisher, 1985). سنجش و ارزیابی این مفهوم و بررسی عوامل تأثیرگذار بر آن نیز حوزه‌ای از مطالعات علوم اجتماعی است که قدمت زیاد و پیشینه‌ای نسبتاً غنی دارد (امینی و همکاران، ۱۳۹۶) و به شیوه‌های گوناگون مفهوم‌سازی شده است. این حوزه مطالعاتی از دهه ۱۹۶۰ میلادی به یکی از موضوعات مورد علاقه حوزه علوم اجتماعی بدل شده است، چراکه در این دهه مشخص گردید رشد و توسعه اقتصادی لزوماً به بهبود زندگی مردم نمی‌انجامد (Das, 2008). چنانچه مطالعات علمی نشان می‌دهند رابطه بین پیشرفت اقتصادی و کیفیت زندگی، رابطه‌ای خطی نیست. این دو، تا نقطه‌ای که حداقل شرایط مطلوب مادی برای زیست انسان فراهم شده باشد، هم

سو و هم جهت حرکت می‌کنند، ولی از این نقطه به بعد دیگر نمی‌توان انتظار داشت که تأمین نیازهای اقتصادی به بهبود کیفیت زندگی کمک کند، زیرا انسان موجودی چندوجهی و پیچیده است و منطق اقتصادی نمی‌تواند بسیاری از رفتارهای او را تبیین کند. بهبود کیفیت زندگی مقوله‌ای است که می‌تواند زمینه‌های توسعه مانند توسعه اجتماعی، اقتصادی و کالبدی را به همراه داشته باشد (قالیباف و همکاران، ۱۳۹۰) و در کشورهایی نظیر ایران که به لحاظ ترکیب و پراکنش جغرافیایی از تنوع قابل توجهی برخوردار است، مستلزم توسعه‌یافتگی تمامی بخش‌ها و واحدهای اجتماعی به‌ویژه جوامع روستایی است (قادر مرزی و همکاران، ۱۳۹۵). این مفهوم از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین بسترهای پیشبرد اهداف توسعه در نواحی روستایی به‌خصوص کشورهای در حال توسعه است (شریفی و همکاران، ۱۳۹۶) و از ارکان اصلی توسعه پایدار نواحی روستایی کشور به شمار می‌آید (شریف‌زاده و عبدالله زاده، ۱۳۹۶؛ کاظمی و همکاران، ۱۳۹۷). ارزیابی و ادراک جوامع و مردمان روستایی از کیفیت زندگی، همچون واقعیت زندگی، از عوامل ملموس و ناملموس بسیاری متأثر است. کیفیت زندگی در مناطق روستایی به عوامل زیادی از جمله اشتغال، درآمد مناسب، دسترسی به خدماتی مانند آموزش و بهداشت، سلامت، محیط طبیعی، امنیت و انجمن‌های قوی وابسته است. هرچند کیفیت زندگی مردم در مکان‌های شهری نیز بدین عوامل وابسته است، اما چالش‌های مربوط به رفاه و زندگی بهتر در این‌گونه نواحی با مناطق روستایی بسیار تفاوت دارد. به طوری که عواملی مانند مقیاس کوچک و تراکم کم سکونت‌گاه‌های روستایی، کاهش اشتغال و درآمد در بخش کشاورزی، فاصله زیاد و انزوای جغرافیایی آن‌ها، راه‌های ارتباطی و شبکه حمل و نقل نامناسب و ناکارآمد، اجرای سیاست‌های لازم برای کیفیت زندگی را پیچیده‌تر کرده است (رضوانی و منصوریان، ۱۳۸۷). کم توجهی و بی‌مهری‌های برنامه‌ریزی و عدم توجه به مناطق روستایی، بهبود زندگی آنان را با چالش روبه‌رو می‌سازد تا جایی که سطح رضایت‌مندی از حضور در این نواحی پایین می‌باید (کوچکی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۰). از آنجایی که هدف نهایی برنامه‌ریزی‌ها و انواع توسعه، بهبود کیفیت زندگی است، مطالعه و سنجش آن در اجتماعات انسانی، خصوصاً سکونت‌گاه‌های روستایی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و جزء ضرورت‌های اساسی در فرآیند توسعه پایدار روستایی به حساب می‌آید (بریمانی و همکاران، ۱۳۹۳). در همین راستا مطالعات کیفیت زندگی در سال‌های اخیر توجه زیادی را به سوی خود جلب کرده‌اند (نجات، ۱۳۸۷) که در این مطالعات ابعاد همه‌جانبه‌ای از وضعیت زندگی افراد مورد بررسی قرار گرفته است. از جمله پورطاهری و همکاران (۱۳۹۰) نقش میراث فرهنگی در کیفیت زندگی ساکنان روستایی بخش مرکزی شهرستان لامرد را مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج نشان می‌دهد شاخص میراث فرهنگی بر کیفیت زندگی روستاییان اثرگذار نبوده است. رکن‌الدین‌افتخاری و همکاران (۱۳۹۰) پژوهشی با عنوان ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی بخش مرکزی شهرستان دلفان به انجام رسانیده‌اند. در تحلیل نتایج این تحقیق بر اساس دیدگاه‌های جامعه نمونه، می‌توان گفت ساکنان روستاهای دشتی، رضایتمندی بیشتری از مؤلفه‌های کیفیت زندگی داشته‌اند و پس از آن مردم ساکن در روستاهای کوهپایه‌ای و کوهستانی جای می‌گیرند. محمدی استادکلایه و همکاران (۱۳۹۲) ارزیابی اثرات الگوهای راهبرد اسکان مجدد پس از بلایای طبیعی بر کیفیت زندگی روستاهای جابجا شده شرق استان گلستان را مورد مطالعه قرار داده‌اند. پس از انجام تحلیل‌های آماری، نتایج نشان‌دهنده بهبود وضعیت این قلمرو نسبت به دوره قبل از اسکان مجدد است. بدری و همکاران (۱۳۹۲) سنجش شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی در نواحی روستایی دهستان جعفریای جنوبی شهرستان ترکمن را انجام داده‌اند. محققان در بیان یافته‌ها اعلام نموده‌اند، بالاترین میزان رضایت از کیفیت زندگی در قلمروهای کیفیت تعامل، همبستگی اجتماعی و کیفیت امنیت و کمترین میزان آن نیز در قلمروهای اشتغال، درآمد و گذران اوقات فراغت مشاهده شده است. تحقیقی نیز توسط علی‌زاده و علی‌زاده (۱۳۹۲) با موضوع ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی از دیدگاه ساکنین روستاهای دهستان اصلاندوز در استان اردبیل انجام گرفته است. ویژگی‌های سن، جنسیت، سطح تحصیلات، رضایت اقتصادی و وضعیت تأهل به‌عنوان ویژگی‌های فردی و مستقل در این راستا، شناسایی شده‌اند تا تأثیرشان بر رضایت‌مندی از کیفیت محیط زندگی و هریک از عوامل شانزده‌گانه آن به‌عنوان متغیرهای وابسته مورد تحلیل قرار گیرد. در مجموع امتیاز نهایی سطح رضایت ساکنین نواحی روستایی از محیط سکونتی خود با استفاده از روش تحلیل خوشه‌ای در سه سطح (رضایت قابل قبول، رضایت متوسط و رضایت پایین) تشخیص داده شد. شاهرخی ساردو و همکاران (۱۳۹۴) تحقیقی با عنوان ارزیابی کیفیت زندگی مناطق روستایی با استفاده از تاکسونومی عددی (مورد مطالعه: دهستان اسفندقه، شهرستان جیرفت) انجام داده‌اند.

یافته‌های وضعیت‌شناسی شاخص‌های متعارف کیفیت زندگی نشان داد روستاهای مورد مطالعه از لحاظ شاخص‌های اوقات فراغت، دارایی، آموزش، کیفیت منابع جمعی و رضایت از ویژگی‌های گردشگری طبیعی در وضعیت نامناسبی قرار دارند. عنابستانی و همکاران (۱۳۹۴)، تحلیل فضایی عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی بخش سیمکان جهرم را به انجام رسانده‌اند. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد بین ابعاد چهارگانه (زیست‌محیطی، کالبدی، اقتصادی و اجتماعی) و کیفیت زندگی، رابطه معنی‌داری وجود دارد. دانایی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان تحلیل نقش شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی کیفیت زندگی در توسعه پایدار روستایی دهستان بهمئی گرمسیری دریافته‌اند شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی شرایط مطلوبی دارند، اما شاخص‌های زیست‌محیطی و کالبدی و اقتصادی شرایط خوبی ندارند. میرزاییان و همکاران (۱۳۹۵)، مقاله‌ای با عنوان سنجش کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی اسلام‌آباد غرب انجام داده‌اند. در این پژوهش، ارزیابی کیفیت زندگی در سه شاخص اجتماعی، اقتصادی و کالبدی و با ۱۳ مؤلفه صورت گرفته است. نتایج حاکی است که برای بهبود کیفیت زندگی در نواحی روستایی مورد مطالعه، برنامه‌ریزی در همه شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی و کالبدی لازم است که این مهم از طریق خدمات‌دهی و سامان‌دهی به روستاها به‌ویژه روستاهای کم‌برخوردار می‌تواند تأثیرگذار باشد. محمدی و همکاران (۱۳۹۶) اثرات اجرای طرح‌های هادی روستایی در بهبود کیفیت زندگی روستاییان بخش خاوه میرآباد شهرستان مریوان را تحلیل کرده‌اند. یافته‌های پژوهش نشانگر آن است اجرای طرح‌های هادی در ارتقاء و بهبود ابعاد اقتصادی و اجتماعی کیفیت زندگی روستاییان ناموفق بوده و در مقابل موجب ارتقاء و بهبود سطح کیفیت زندگی روستاییان در دو بعد محیطی و کالبدی گردیده است. توزیع فضایی کیفیت زندگی و شناسایی تعیین‌کننده‌های آن در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان روانسر پژوهشی است که توسط جمینی و همکاران (۱۳۹۶) به انجام رسیده است. نتایج شناسایی تعیین‌کننده‌های کیفیت زندگی با بهره‌گیری از رگرسیون چند متغیره حاکی از آن است، هفت متغیر مستقل پژوهش توانسته‌اند ۷۵/۶ درصد از واریانس متغیر وابسته پژوهش را تبیین کنند که به ترتیب اهمیت شامل پایگاه اقتصادی-اجتماعی، مالکیت منابع سرمایه‌ای، بعد خانوار، دسترسی به خدمات و امکانات، دسترسی به اعتبارات، سیاست‌های حمایتی و عوامل مدیریتی می‌باشد. لور (Lever, 2000) در تحقیقی با عنوان توسعه یک ابزار برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی در مکزیکوسیتی، به دنبال ایجاد یک ابزار قابل اعتماد و قابل اطمینان برای سنجش کیفیت زندگی در میان ساکنان شهر مکزیکو بوده است. در این تحقیق "کیفیت زندگی" به‌عنوان یک ساختار ذهنی و چند بعدی شناخته می‌شود. نتایج تحقیق اختلافات قابل‌توجهی را بین متغیرهای کیفیت زندگی و برخی متغیرهای اجتماعی-اقتصادی نشان می‌دهد. لی (Lee, 2008) با استفاده از معیارهای ذهنی، کیفیت زندگی ساکنان تاپیه در تابوان را مورد سنجش قرار داده است. نتایج بیانگر آن است متغیرهای وضعیت تأهل، محل سکونت، میزان تحصیلات، سطح درآمد و سن بر رضایتمندی افراد اثرگذار است. چن و همکاران (Chen et al., 2017) کیفیت زندگی در مناطق روستایی چین را مورد مطالعه قرار داده است. محققان در تحلیل یافته‌ها بیان می‌دارند که وضعیت شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی بر کیفیت زندگی روستاییان و رضایتمندی از آن اثر داشته است. آدومی و همکاران (Adewumi et al., 2017)، ارزیابی ذهنی کیفیت زندگی ساکنان روستایی نیجریه را به انجام رسانده‌اند. محققان دریافته‌اند، کیفیت زندگی ساکنان روستایی در نیجریه ضعیف است، بنابراین دولت و مداخله جامعه در ایجاد فرصت‌های شغلی و زیرساخت‌ها ضروری است تا وضعیت اقتصادی ساکنین روستایی در منطقه مطالعه بهبود یابد. نتایج حاصل از جمع‌بندی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که محققان مختلف در اقصی نقاط دنیا، مفهوم کیفیت زندگی را از جنبه‌های متعدد مورد بررسی قرار داده و نقش و میزان اثربخشی عوامل گوناگون بر آن را ارزیابی نموده‌اند. پژوهش حاضر به دنبال بررسی وضعیت کیفیت زندگی روستایی در ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، محیطی، کالبدی و خدماتی است. در ادامه، مهم‌ترین عوامل در ایجاد رضایت از کیفیت زندگی رتبه‌بندی شده‌اند. تفاوت اصلی پژوهش با سایر پژوهش‌های انجام شده در نگاه سیستمی و چند بعدی آن است. از این‌رو با پرهیز از نگاه بخشی و در نظر داشتن رویکردی سیستمی به شناسایی ابعاد گسترده و متفاوت اثرگذار بر بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستایی منظومه ابوزید آباد در شهرستان آران و بیدگل پرداخته است. عدم وجود پژوهشی اینچنین با هدف سنجش وضعیت کیفیت زندگی در مناطق روستایی شهرستان آران و بیدگل تاکنون نیز جنبه نوآورانه دیگری برای پژوهش محسوب می‌گردد. در پهنه جغرافیایی شهرستان آران و بیدگل در حوزه مرکزی اصفهان

روستاهای متعددی وجود دارد که با چالش‌های متفاوتی در زندگی روزمره به تبعیت از مناطق روستایی کشور مواجه هستند. تحقیق حاضر، تلاش می‌کند وضعیت روستاییان شهرستان آران و بیدگل را در ابعاد مختلف کیفیت زندگی تحلیل نماید. در این راستا، با توجه به آنکه مناطق روستایی شهرستان با چالش‌هایی همچون بیکاری، فقر، کمبود، انزوا، درآمد کم، بهره‌وری پایین، مهاجرت، کمبود منابع، آلودگی‌های زیست‌محیطی و نظایر آن روبروست، بهبود کیفیت زندگی مردم شرایطی ایجاب می‌کند تا مشخص گردد وضعیت و میزان تأثیر هر یک از شاخص‌ها بر کیفیت زندگی به چه صورتی است. نتیجه تحقیق می‌تواند بستری برای پایداری توسعه در منطقه با توجه به کمیت و کیفیت شاخص‌های مؤثر در ایجاد رضایت از کیفیت زندگی فراهم نماید. اهداف پژوهش عبارت‌اند از:

- شناسایی وضعیت کیفیت زندگی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، محیطی، کالبدی و خدماتی روستاهای مورد مطالعه؛ و
 - رتبه‌بندی مؤلفه‌های تبیین‌کننده رضایتمندی از کیفیت زندگی روستایی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، محیطی، کالبدی و خدماتی.
- در حوزه‌ی شاخص‌سازی، محققان با استفاده از روش‌های کمی و کیفی بر پایه‌ی روش‌های مشارکتی و با ترکیبی از نظرات کارشناسان و افراد بومی شاخص‌هایی را برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی در مناطق روستایی ایران تدوین کرده‌اند، از جمله‌ی این شاخص‌ها می‌توان به وضعیت اجتماعی (مشارکت اجتماعی، تحصیلات سرپرست خانوار و دیگر اعضای خانواده، دسترسی به منابع اعتباری و استفاده از نیروی کار در مزرعه)، وضعیت درآمدی (درآمد سالیانه‌ی خانوار)، دارایی (مالکیت، تعداد دام، تجهیزات کشاورزی و ماشین‌آلات، تجهیزات زندگی و وسایل حمل و نقل)، وضعیت تغذیه‌ای (کیفیت و کمیت مواد غذایی) (احمدوند و همکاران، ۱۳۹۱)، مسکن (داشتن خانه و وسایل بکار رفته در دیوار و سقف خانه) و تأمین اجتماعی (استفاده از خدمات بهداشتی و بیمه و خدمات درمانی اشاره نمود (Hayati et al., 2006)). در پژوهش حاضر بر مبنای مطالعات پیشینه پژوهش و نیز شناخت از منطقه کیفیت زندگی روستایی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، محیطی، کالبدی و خدماتی مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفته است. در نگاره ۱ مدل مفهومی تحقیق ارائه شده است.

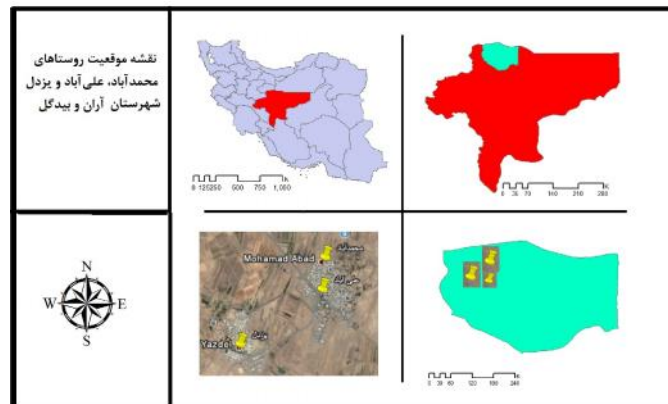

نگاره ۱- مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، پیمایشی است. در این راستا، با استفاده از روش اسنادی، ابعاد مفهومی و نظری، موضوع مورد بررسی قرار گرفت و از روش پیمایشی نیز برای بررسی چگونگی توزیع و روابط بین متغیرهای وابسته و مستقل استفاده شد. در روش پیمایشی پس از گردآوری اطلاعات با استفاده از ابزار پرسشنامه محقق ساخته و پردازش داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و با توجه به

سطح سنجش متغیرها از روش‌های آماری توصیفی (جدول توزیع فراوانی) و آماره‌های استنباطی (آزمون تی استیودنت تک نمونه‌ای) استفاده شد. همچنین جهت تشخیص متغیرها و عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی از کیفیت زندگی، از مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار AMOS استفاده گردید. ابزار تحقیق، پرسشنامه‌ای محقق ساخته بود که در دو بخش سؤالات عمومی و تخصصی، اطلاعات مورد نیاز را گردآوری کرده است. شش سؤال عمومی، ویژگی‌های توصیفی پاسخگویان را شناسایی کرده است. سنجش‌های تخصصی با بهره‌گیری از ۲۱۸ متغیر شامل عامل محیط (۱۵ متغیر)، سلامت و بهداشت (۱۸ متغیر)، انسجام اجتماعی (۲۲ متغیر)، درآمد (۱۶ متغیر)، اشتغال (۶ متغیر)، زیرساخت‌ها (۲۶ متغیر)، کالبدی (۲۱ متغیر)، آموزش (۱۵ متغیر)، امنیت (۲۲ متغیر)، اوقات فراغت (۱۲ متغیر)، اعتماد (۱۴ متغیر)، مشارکت (۱۳ متغیر)، کشاورزی (۹ متغیر)، مذهبی (۶ متغیر) و مهاجرت با (۳ متغیر) بود. در این پژوهش، جهت افزایش درجه اعتبار و روایی ابزار تحقیق، از روش صوری استفاده شده است. بدین منظور، پرسشنامه بعد از تدوین در اختیار صاحب‌نظران و متخصصان دانشگاهی قرار و پس از جمع‌آوری نظرات آنان، اصلاحات لازم انجام گرفت. برای تعیین پایایی ابزار پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. میزان آلفای محاسبه شده برای ۲۱۸ متغیر پژوهش به میزان (۰/۸۴۶) بود که عدد مطلوبی است و می‌توان ابراز داشت که دقت لازم برای احراز پایایی سازه‌ها در پرسشنامه به کار گرفته شده است. محاسبه حجم نمونه، بر اساس فرمول کوکران به تعداد ۲۹۱ پاسخگو انجام شد و در بین ساکنان سه روستا از بین روستاهای دارای سکنه (بر اساس جمعیت و پراکنش جغرافیایی)، با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی و انتساب متناسب توزیع گردید. در واقع، در انتخاب روستاهای مورد مطالعه، موقعیت جغرافیایی به‌عنوان ملاک در نظر گرفته شد، به‌گونه‌ای که هر یک از روستاها بتواند نماینده کل روستاهای منطقه مورد مطالعه باشد. به این ترتیب، تغییرات در درون گروه‌ها حداقل و نمونه‌ها همگن‌تر شدند. در ادامه، درون هر یک از روستاهای منتخب بر اساس نمونه‌گیری تصادفی ساده و بر اساس نسبت هر روستا از کل جامعه آماری و نسبت از حجم نمونه توزیع پرسشنامه صورت گرفت. برای سنجش وضعیت هر یک از مؤلفه‌های کیفیت زندگی از آزمون تی استیودنت تک نمونه‌ای استفاده شد. روستاهای محمدآباد، یزدل و علی‌آباد، از مناطق معتبر و قدیمی شهرستان آران و بیدگل می‌باشند که در ضلع شمال غربی و غرب شهرستان آران و بیدگل در استان اصفهان قرار گرفته‌اند. یزدل با مختصات جغرافیایی ۲۲ درجه و ۵۱ دقیقه‌ی طول شرقی و ۳۳ درجه و ۶ دقیقه‌ی عرض شمالی در ۱۵ کیلومتری شمال غربی کاشان واقع شده است. روستای محمدآباد در دهستان کویرات قرار دارد. روستای علی‌آباد نیز در موقعیت جغرافیایی با عرض ۳۴ درجه و ۶ دقیقه و طول ۵۱ درجه و ۲۳ دقیقه و ارتفاع ۸۹۰ متر از سطح آب‌های آزاد قرار گرفته است. در نقشه ۱ موقعیت جغرافیایی روستاهای مورد مطالعه نمایش داده شده است.

نقشه ۱- موقعیت روستاهای محمدآباد، علی‌آباد و یزدل در کشور، استان و شهرستان

یافته‌ها و بحث

از بین ۲۹۱ پاسخگوی پرسشنامه، ۴۰/۹ درصد پاسخگویان مرد و ۵۹/۱ درصد پاسخگویان زن بوده‌اند. ۴۹/۵ درصد پاسخگویان متأهل و ۴۹/۵ درصد مجرد بوده‌اند. جوان‌ترین پاسخگو ۱۶ سال و مسن‌ترین پاسخگو ۶۵ سال سن داشت. ۴/۲ درصد پاسخگویان دارای تحصیلات ابتدایی، ۱۸/۹ درصد راهنمایی، ۴۲/۳ درصد دیپلم، ۲۰/۳ درصد فوق‌دیپلم و ۱۴/۳ درصد لیسانس و

بالاتر بودند. ۲۵/۷ درصد پاسخگویان بیکار (لازم به ذکر است چون پرسشنامه در غیر از فصل کشاورزی پر گردیده است پاسخگویان کشاورز شغل خود را در بین گزینه‌ها بیکار اعلام نموده‌اند)، ۲۲/۳ درصد کارگر، ۸/۹ درصد کارمند، ۱/۵ درصد بازنشسته و ۴۱/۶ درصد نیز محصل و یا دانشجو بودند. به لحاظ آنکه طیف مورد استفاده برای پاسخگویی در پژوهش، محصلان و دانشجویان را در یک دسته قرار داده است، این گروه درصد بالاتری را به خود اختصاص داد، اما در هر مرحله از تحقیق، عامل تصادفی بودن انتخاب نمونه‌ها همواره مد نظر بوده است و می‌توان گفت نمونه بدست آمده نماینده‌ای از وضعیت جامعه روستایی مورد مطالعه می‌باشد.

بررسی وضعیت مؤلفه‌های کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه

متغیر پنهان کیفیت زندگی با مطالعه مجموعه عوامل و سنجه‌های متعلق به آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. مفهوم کیفیت زندگی در بعد اجتماعی با سنجش و ارزیابی وضعیت هشت عامل آموزش، اعتماد، امنیت، رضایت از زندگی، تعلق خاطر، مشارکت و انسجام اجتماعی و بهره‌گیری از آزمون تی استیودنت تک نمونه‌ای مورد سنجش قرار گرفت. هدف اصلی آزمون تی استیودنت مقایسه متغیرهای مورد نظر با حد وسط در نظر گرفته شده است. از آنجا که نماگرهای هر عامل با طیف لیکرت سنجیده شدند، عدد ۳ به‌عنوان حد متوسط در نظر گرفته شد و داده‌ها در هریک از نماگرها با این عدد سنجیده شدند. در آزمون تی استیودنت تک نمونه‌ای H_0 حاکی از برابری با عدد ۳ (حد متوسط) و H_1 حاکی از عدم برابری با حد متوسط است؛ بنابراین در صورتی که نماگری معنی‌دار گردد باید از مقادیر حد بالا و حد پایین استفاده کرد که

- هرگاه حد بالا و پایین مثبت باشد، میانگین از مقدار مشاهده شده بزرگ‌تر است. به عبارتی وضعیت متغیرها بالاتر از حد متوسط و در این پژوهش مطلوب ارزیابی می‌گردد.

- هرگاه حد بالا و پایین منفی باشد، میانگین از مقدار مشاهده شده کوچک‌تر است (کیانی و بسحاق، ۱۳۹۶). به عبارتی وضعیت متغیرها پایین‌تر از حد متوسط و در این پژوهش نامطلوب ارزیابی می‌گردد.

- نماگرهایی که معنادار نشده و سطح معناداری آن بالاتر از ۰/۰۵ گزارش شده است با حد متوسط آزمون، تفاوتی نداشتند و در این تحقیق نیمه مطلوب ارزیابی شده‌اند.

لازم به ذکر است مجموع متغیرهای بکار رفته در این بعد شامل ۸۶ متغیر است که از هریک، گویه ترکیبی ساخته شده و برای آزمون مورد استفاده قرار گرفتند. ساخت یک متغیر ترکیبی از مجموع سنجه‌های بعد اجتماعی کیفیت زندگی نواحی روستایی نیز امکان قضاوت کلی در مورد آن را فراهم آورد. نتایج در جدول ۱ ارائه شده است. چنانچه نتایج نشان می‌دهد، پاسخگویان معتقد بودند وضعیت آموزش، تعلق خاطر و انسجام اجتماعی با توجه به سطح معناداری بالاتر از ۰/۰۵ در وضعیت نیمه مطلوب ارزیابی می‌گردد. به این ترتیب، نتایج نشان می‌دهد رضایت از امکانات آموزشی در روستا وجود معلم‌های باتجربه، امکانات ادامه تحصیل برای زنان و دختران، نوسازی واحدهای آموزشی و وجود مدارس نوساز و باکیفیت مناسب و یا دسترسی به کتابخانه متوسط بود. اعتماد نیز با استفاده از سنجه‌های اعتماد به شورای روستا، اعتماد به کارکنان جهاد کشاورزی، اعتماد به کارکنان بنیاد مسکن، اعتماد به معلمان روستا، اعتماد به کارکنان مرکز بهداشت، رضایت از قابل اعتماد بودن خانواده، فامیل و دوستان، اعتماد به ریش‌سفیدان، اعتماد به دهیاری و مدیریت روستا و اعتماد به شورای حل اختلاف با میانگین مورد آزمون تفاوتی نداشت. عامل احساس امنیت با استفاده از ۲۲ متغیر میزان جرم جنایت در روستا، احساس امنیت جسمی و جانی از زندگی در روستا، وجود خشونت در محیط اطراف، رضایت از نیروی انتظامی روستا در تأمین امنیت، محیط کاری و شغلی سالم و غیر آسیب‌زا، دسترسی به پاسگاه پلیس در لحظات اضطراری، وجود اتحاد و انسجام و عدم نزاع و کشمکش میان ساکنان، حضور به هنگام آتش‌نشانی، حضور به هنگام آمبولانس، حضور به‌موقع پلیس، امنیت در برابر سوانح، امنیت مالی (امنیت احشام، مزارع و منزل مسکونی به لحاظ سرقت) و فقدان هرگونه خطر در هنگام رفت و آمد ساکنان، امنیت جانی (امنیت داخل) روستا برای تردد زنان و کودکان، امنیت جانی روستاییان در برابر افراد غریبه تحت شناسایی و بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل از آزمون تی استیودنت ترکیبی برای عامل امنیت، وضعیت آن را متوسط برآورد کرد. رضایت از زندگی و انسجام اجتماعی بین ساکنان مناطق روستایی مورد مطالعه با وجود متغیرهای رضایت از مردم محله، رضایت از روابط خانوادگی، رضایت از روابط با همسایه، رضایت از مدت زمان انجام فعالیت‌های اجتماعی و داوطلبانه، رضایت از تعداد ملاقات و هم‌صحبتی با همسایه‌ها در

ماه اخیر، میزان شناخت همسایه‌ها، اقدام برای تقویت روابط همسایگی و رفع مشکلات، تمایل ساکنین به تقاضای کمک مالی از همسایه، تمایل شخص برای انتخاب دوست برای خود یا فرزندان خود از اهالی همسایه، میزان اذیت شدن از عدم همکاری همسایه‌ها نسبت به مسائل همگانی زندگی، کنجکاوی همسایه‌ها در امور شخصی، میزان اذیت شدن از سر و صدای همسایه‌ها، پایبندی به آداب و رسوم روستا، میزان تمایل شخص به داشتن همسایه‌های مشابه (از یک فرهنگ و یک طبقه) و میزان مشاجره با همسایه‌ها با توجه به منفی شدن سطوح پایین و بالای معناداری در سطح ۹۵ درصد نامطلوب و پایین‌تر از میانگین مورد بررسی بود. در جمع‌بندی کلی، وضعیت کیفیت زندگی در بعد اجتماعی با توجه به سطح معناداری و منفی بودن حدود پایین و بالای اطمینان، نامطلوب ارزیابی می‌گردد. به این ترتیب، تدوین برنامه‌های جامع بهبود بخشی بعد اجتماعی کیفیت زندگی، ضروری است.

جدول ۱- بررسی وضعیت مؤلفه‌های اجتماعی کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه

نماگر	آماره T	درجه آزادی	میانگین	سطح معنی‌داری	تفاوت میانگین	اطمینان در سطح ۰/۹۵		نتیجه ارزیابی
						کران پایین	کران بالا	
آموزش	۰/۶۲	۲۹۰	۳/۱۰	۰/۵۳	۳/۰۹	-۰/۲۱	۰/۴۱	نیمه مطلوب
اعتماد	-۷/۲۰	۲۹۰	۲/۵۱	۰/۰۰	۲/۵۱	-۰/۶۲	-۰/۳۵	نامطلوب
امنیت	-۶/۶۴	۲۹۰	۲/۵۴	۰/۰۰	۲/۵۳	-۰/۶۰	-۰/۳۲	نامطلوب
رضایت از زندگی	-۳/۰۰	۲۹۰	۲/۸۰	۰/۰۰	۲/۷۹	-۰/۳۳	-۰/۰۶	نامطلوب
تعلق خاطر	-۱/۲۲	۲۹۰	۲/۹۱	۰/۲۲	۲/۹۱	-۰/۲۳	۰/۰۵	نیمه مطلوب
انسجام اجتماعی	-۱/۸۹	۲۹۰	۲/۹۰	۰/۳۷	۲/۹۳	-۰/۱۹	۰/۰۷	نیمه مطلوب
مشارکت	-۱/۵۱	۲۹۰	۲/۹۴	۰/۱۲	۲/۸۹	-۰/۲۳	۰/۰۳	نیمه مطلوب
کیفیت اجتماعی	-۳/۳۰	۲۹۰	۲/۸۱	۰/۰۰	-۰/۱۸	-۰/۲۹	-۰/۰۷	نامطلوب

برای ترسیم مفهومی موضوع کیفیت زندگی یکی از ابعاد ضروری، بررسی بعد اقتصادی زندگی افراد هر جامعه است (سالاری و همکاران، ۱۳۹۲). به همین ضرورت بعد دیگر ارزیابی کیفیت زندگی در مناطق روستایی بعد اقتصادی است که از مجموع سنجه‌های رضایت و امنیت شغلی، تسهیلات و درآمد سنجیده شد. نتایج حاصل از کاربرد آزمون تی‌استیودنت در جدول ۲ ارائه گردیده است. یافته‌های حاصل از کاربرد آزمون تی تک نمونه‌ای وضعیت شغل و تسهیلات اقتصادی در اختیار ساکنان روستایی را نیمه مناسب ارزیابی می‌نماید. سنجه‌های درآمد و امنیت شغلی افراد نیز نامناسب ارزیابی شد. به این ترتیب، ساکنان روستایی از قدرت خرید خود رضایت نداشتند و درآمد خود را متناسب با هزینه‌های زندگی نمی‌دانستند، به عبارت دیگر در تأمین وسایل و کالاهای ضروری منزل با مشکل مواجه بودند. وضعیت اقتصادی نامناسب و درآمد ماهانه به‌گونه‌ای بود که امکان پس‌انداز برای ساکنان را میسر نمی‌کرد. هزینه‌های بهداشت و سلامت، هزینه مواد غذایی و خوراک، رضایت از پس‌انداز خانوارها را کاهش داده است. میزان رضایت از درآمد فعالیت‌های کشاورزی نیز کم بود که در مجموع رضایت از درآمد خانوار را به پایین‌تر از حد متوسط تنزل داده بود.

جدول ۲- بررسی وضعیت مؤلفه‌های اقتصادی کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه

نماگر	آماره T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	میانگین	فاصله اطمینان ۰/۹۵		نتیجه ارزیابی
					کران پایین	کران بالا	
شغل	-۱/۸۳	۲۹۰	۰/۰۸۶	۲/۸۹	-۰/۲۲	۰/۰۰۰	نیمه مطلوب
درآمد	-۳/۳۲	۲۹۰	۰/۰۰۱	۲/۷۹	-۰/۳۳	-۰/۰۸	نامطلوب
تسهیلات	-۰/۸۶	۲۹۰	۰/۳۸۷	۲/۹۵	-۰/۱۶	۰/۰۶	نیمه مطلوب
امنیت شغلی	۵/۲۸	۲۹۰	۰/۰۰۰	۳/۳۴	-۰/۲۱	۰/۴۶	نامطلوب
کیفیت اقتصادی	-۰/۱۵	۲۹۰	۰/۸۷۴	۲/۹۹	-۰/۱	۰/۰۸	نیمه مطلوب

قضاوت در خصوص وضعیت کلی بعد اقتصادی کیفیت زندگی با بررسی متغیر ترکیبی حاصل از مجموع سنجه‌های مورد استفاده میسر گردید. سطح معناداری ۰/۸۷۴ نشانگر وضعیت نیمه مطلوب کیفیت زندگی در بعد اقتصادی است. بهبود کیفیت زندگی در مکان و یا برای اشخاص و گروه‌های ویژه، همواره کانون اصلی توجه برنامه ریزان بوده است (عنابستانی و همکاران، ۱۳۹۶). در این فرآیند یکی دیگر از شاخص‌های اثرگذار بر کیفیت زندگی ساکنان در هر منطقه‌ای ویژگی‌های کالبدی در آن حوزه است. در جدول ۳ نتایج حاصل از آزمون تی استیودنت تک نمونه‌ای برای مؤلفه‌های بعد کالبدی بیان شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، میانگین کل بعد کالبدی ۳/۵۴ است. این مقدار به همراه سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ و مثبت بودن کرانه‌های بالا و پایین اطمینان، نشانگر کیفیت مناسب کالبدی روستاهای مورد مطالعه است که در بهبود کیفیت زندگی ساکنان، نقش معناداری ایفا نموده است. نتایج تفصیلی، حاکی از آن است که متغیرهای حمل و نقل عمومی، فاصله تا داروخانه، فاصله تا بانک، رضایت از فاصله تا پزشک عمومی، فاصله تا اداره پست، فاصله تا پلیس، فاصله تا سوپرمارکت، فاصله تا کودکانستان یا مدرسه ابتدایی، امکانات روستا، نوع راه ارتباطی، دسترسی به وسایل حمل و نقل مناسب، طی کردن فاصله زمانی محدود برای دسترسی به روستا، دسترسی به خدمات مالی و اعتباری (بانک، قرض‌الحسنه)، سیستم مخابرات، سیستم برق‌رسانی، سیستم گازرسانی، امکانات رایانه‌ای و اینترنت، کتابخانه عمومی، روشنایی معابر، امکانات ورزشی، دسترسی به ناوایی و وجود جایگاه توزیع مواد سوختی منجر به رضایت از زیرساخت‌ها و معابر به‌عنوان یکی از ارکان بعد کالبدی برای ساکنان شده است. رضایت از وضعیت مسکن با بررسی متغیرهای مالکیت مسکن، تعداد اتاق‌ها، میزان استفاده از نوع معماری روستایی در ساخت مسکن روستایی، میزان مقاومت مسکن در برابر سوانح طبیعی، موقعیت قرارگیری بنا، نوسازی مسکن، مساحت واحد مسکونی، وسایل و تسهیلات رفاهی در مسکن (سیستم گرمایشی و سرمایشی، سرویس بهداشتی، حمام و ...)، نور و روشنایی طبیعی واحد مسکونی، هزینه تعمیر و نگهداری ساختمان، مواد و مصالح مقاوم در ساخت واحد مسکونی، وضعیت چیدمان ساختمان‌ها، عمر ساختمان و تراکم فرد در اتاق سنجیده شده است. مجموع موارد مذکور نشانگر وضعیت مناسب مساکن روستایی است.

جدول ۳- بررسی وضعیت مؤلفه‌های کالبدی کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه

نماگر	آماره T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	اطمینان در سطح ۰/۹۵		نتیجه ارزیابی
				میانگین	کران پایین / کران بالا	
زیر ساخت	۸/۹۰	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۵۷	۰/۴۴ / ۰/۷۰	مطلوب
معابر	۹/۱۵	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۶۱	۰/۴۸ / ۰/۷۴	مطلوب
کیفیت مسکن	۸/۲۲	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۵۰	۰/۳۸ / ۰/۶۲	مطلوب
استاندارد ساخت	۸/۲۲	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۵۶	۰/۴۲ / ۰/۶۹	مطلوب
کیفیت کالبدی	۳۰۹/۱۸	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۵۴	۱۳/۳۳ / ۱۳/۵۰	مطلوب

کیفیت زندگی، مفهومی پیچیده و چند بعدی است و بهترین تحلیل‌ها زمانی حاصل می‌شود که شناخت جامعی از آن با توجه به مجموعه متغیرهای دخیل در آن صورت پذیرد. کیفیت خدمات و نحوه توزیع آن یکی از مؤلفه‌های کارآمد در تبیین کیفیت زندگی است که با ارائه زیرساخت‌های مطلوب عاملی مهم برای توسعه‌یافتگی از نوع پایدار باشد. نتایج آزمون تی استیودنت تک‌نمونه‌ای برای بررسی وضعیت کیفیت مؤلفه‌های خدماتی در سطح روستاهای مورد مطالعه در جدول ۴، نشان‌دهنده بالا بودن میانگین تمامی نماگرها به‌جز نماگر امکانات تفریحی می‌باشد. به این ترتیب، وضعیت کیفیت زندگی در بعد ذکر شده مطلوب بوده است. پاسخگویان با بهره‌مندی از خواب و استراحت کافی و مناسب، دسترسی آسان و ارزان به پزشک و درمانگاه، رضایت از امکانات بهداشتی، بهره‌مندی از خدمات بهداشتی-درمانی (خانه بهداشت، درمانگاه، حمام و...)، رضایت از بهداشت و سلامت عمومی، رضایت از مقابله با بیماری‌های خطرناک، دسترسی به خدمات اورژانس در طول شبانه‌روز، اجرای طرح‌های بهداشتی همانند خارج کردن دام از روستا، از آینده سلامتی و بهداشتی خود، احساس اطمینان داشته و به این ترتیب از امید به زندگی بالاتری برخوردار بودند. میانگین نماگر تفریحی با بررسی متغیرهای داشتن تفریح و سرگرمی، امکانات تفریحی، امکانات مناسب ورزشی در روستا، امکانات مناسب فرهنگی و

هنری (کتابخانه) در روستا، توان انجام مسافرت سالانه به همراه خانواده، عضویت در مراکز تفریحی، رضایت از فضاهای تفریحی، رضایت از تعداد ورزش‌های فعال و رضایت از ورزش‌های در دسترس عموم، ۲/۹۳۴۷ بود و سطح معناداری به مقدار ۰/۳۰۷ نشان می‌دهد که کیفیت امکانات تفریحی در مناطق روستایی در حد متوسط بوده و نیازمند ارتقاء می‌باشد.

جدول ۴- بررسی وضعیت مؤلفه‌های خدماتی کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه

نماگر	آماره T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۰/۹۵		نتیجه ارزیابی
				میانگین	کران پایین / کران بالا	
بهداشتی درمانی	۴/۶۵	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۲۸	۰/۱۶ - ۰/۴۰	مطلوب
تفریحی	-۱/۰۲	۲۹۰	۰/۳۰	۲/۹۳	-۰/۱۹ - ۰/۰۶	نیمه مطلوب
کشاورزی	۶/۸۶	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۴۲	۰/۳۰ - ۰/۵۴	مطلوب
فرهنگی	۳/۳۸	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۲۵	۰/۱۲ - ۰/۳۸	مطلوب
فضای سبز	۴/۶۵	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۲۷	۰/۱۵ - ۰/۳۹	مطلوب
کیفیت خدماتی	۴/۹۲	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۲۳	۰/۱۴ - ۰/۳۲	مطلوب

برای قضاوت کلی در مورد مؤلفه‌های خدماتی کیفیت زندگی در مناطق روستایی از یک گویه ترکیبی استفاده گردید. سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ به همراه مثبت بودن سطوح پایین و بالای اطمینان، بیانگر مطلوبیت امکانات خدماتی بهداشتی درمانی، کشاورزی، فرهنگی و فضای سبز است. وضعیت مؤلفه‌های محیطی در کیفیت زندگی روستاهای محمدآباد، علی‌آباد و یزدل شهرستان آران و بیدگل با استفاده از ۵ متغیر مورد سنجش قرار گرفته است (جدول ۵). نتایج حاصل از سطح معناداری شاخص‌های جمع‌آوری، دفع زباله و تمیزی و پاکیزگی روستا به مقدار کمتر از ۰/۰۵ و مثبت بودن کرانه‌های بالا و پایین سطح اطمینان، وضعیت را در حد مطلوب ارزیابی نمود، اما شاخص‌های سر و صدای بیرون ساختمان و اذیت شدن ناشی از بوی فاضلاب در حد نیمه مطلوب قرار گرفت. معنی‌دار شدن متغیر آلودگی آب آشامیدنی که متغیری منفی است می‌تواند حاکی از وضعیت نامناسب آب آشامیدنی در مناطق روستایی شهرستان آران و بیدگل باشد.

جدول ۵- بررسی وضعیت مؤلفه‌های محیطی کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه

نماگر	آماره T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۰/۹۵		وضعیت
				میانگین	کران پایین / کران بالا	
تمیزی و پاکیزگی روستا	۴/۴۴	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۷۰	۰/۳۹ - ۱/۰۱	مطلوب
جمع‌آوری و دفع زباله	۳/۱۷	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۲۰	۰/۰۷ - ۰/۳۳	مطلوب
سر و صدای بیرون ساختمان	۰/۹۰	۲۹۰	۰/۳۹	۳/۰۵	-۰/۰۶ - ۰/۱۷	نیمه مطلوب
اذیت شدن بوی فاضلاب	۱/۸۲	۲۹۰	۰/۰۶	۳/۱۱	-۰/۰۰ - ۰/۲۴	نیمه مطلوب
آلودگی آب آشامیدنی	۶/۳۸	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۳۵	۰/۲۴ - ۰/۴۶	نامناسب
کیفیت محیطی	۵/۳۱	۲۹۰	۰/۰۰	۳/۲۸	۰/۳۹ - ۰/۱۸۰	مطلوب

اولویت‌بندی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه

در ادامه، فرآیند تحقیق جهت ارزیابی و اولویت‌بندی مؤلفه‌های کیفیت زندگی از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده گردید. هدف از انجام این کار شناسایی مهم‌ترین و اثرگذارترین متغیرهایی است که بر کیفیت زندگی این روستاها اثرگذار هستند. با توجه به مبانی تئوریک تحقیق، مدل عاملی مرتبه دوم بر مبنای پنج عامل پنهان اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، خدماتی و محیطی، تنظیم گردید. در این تحقیق، تک تک متغیرهایی که قابلیت شناسایی هرکدام از عوامل پنهان هفت‌گانه را داشتند، به صورت مجزا وارد فرآیند مدل گردیده‌اند و بر مبنای شاخص‌های برازش و سطح معنی‌داری در مدل باقی مانده یا حذف شدند (کیانی سلمی و بسحاق، ۱۳۹۶). بدین ترتیب، کلیه متغیرهای پنهان در مدل بر مبنای تأییدی در مدل حاضر می‌شوند و متغیرهای مشاهده شده بر مبنای اکتشاف تبیین‌کننده متغیرهای پنهان می‌گردند. در نگاره ۲ بارهای عملی (پارامترهای لامدا) نشانگر میزان اثرگذاری متغیرها بر یکدیگر است.

عضویت در نهادهای محلی، ایجاد نهادهای محلی جدید، تقویت نهادهای محلی و غیردولتی، داشتن رویه کارگروهی و کمک به همدیگر، مشورت کردن اهالی روستا با همدیگر در مواقع لزوم، اهمیت دادن به نظرات و دیدگاه‌های یکدیگر، شرکت در مراسم اهالی روستا، مشارکت در امور همگانی، توانایی و امکان مشارکت در امور اجتماعی و تغییر شرایط نامساعد را به دنبال خواهد داشت. امنیت، مشارکت و آموزش با بارهای عاملی ۰/۶۳، ۰/۶۲ و ۰/۳۲ نیز نقش اثربخش در شناسایی رضایت‌مندی از کیفیت زندگی در بعد اجتماعی داشته است. پس از عامل اجتماعی، بهبود شاخص‌های اقتصادی با داشتن بار عاملی ۰/۸۳، می‌تواند در ایجاد رضایت از کیفیت زندگی روستاییان اثر معنادار داشته باشد. این عامل با توجه به شاخص‌های برازش مدل با وجود متغیرهای شغل، درآمد، تسهیلات و امنیت شغلی نهایی شده است. پارامترهای لامدا نشانگر آن است که رضایت از وضعیت درآمد با بار عاملی ۰/۸۶ می‌تواند بیش از هر متغیر دیگری در رضایت از بعد اقتصادی کیفیت زندگی نقش ایفا نماید. رضایت از وضعیت شغلی با پارامتر لامدای ۰/۷۷ نیز به‌عنوان متغیر مکمل دیگر در هماهنگی با رضایت از وضعیت درآمد، شکل‌دهنده رضایت از بعد اقتصادی کیفیت زندگی بوده است. برخورداری از تسهیلات اقتصادی برای بهبود شرایط شغلی و افزایش میزان درآمد مانند دسترسی به اعتبارات شغلی، تسهیلات بانکی، زیرساخت‌های مورد نیاز، توجه به مشاغل خانگی و صنایع دستی و ... و نیز امنیت شغلی به مقدار وزنی ۰/۷۶ و ۰/۴۶ در بعد اقتصادی منجر به رضایت از زندگی خواهد شد. نتایج بدست آمده در ترکیب با نتایج آزمون تی‌استیودنت که شرایط اقتصادی مناطق روستایی مورد مطالعه را نیمه مطلوب ارزیابی می‌نماید، در صورتی که در فرآیند برنامه‌ریزی توسط مدیران نهادهای مدیریتی روستایی مورد توجه قرار گیرد، می‌تواند تضمینی برای بهبود کیفیت زندگی روستاییان باشد.

جدول ۶- متغیرهای نهایی شناسایی شده در مدل عاملی مرتبه دوم به همراه بار عاملی

لایه اول	عامل	بار عاملی	متغیر	کد	پارامتر لامدا
ارزیابی کیفیت زندگی در مناطق روستایی	اجتماعی	۰/۸۵	آموزش	q 39	۰/۳۲
			اعتماد	q 40	۰/۷۳
			امنیت	q 41	۰/۶۳
			رضایت از زندگی	q 42	۰/۸۶
			تعلق خاطر	q 43	۰/۸۰
	اقتصادی	۰/۸۳	انسجام اجتماعی	q 45	۰/۶۹
			مشارکت	q 44	۰/۶۲
			شغل	q 38	۰/۷۷
			درآمد	q 37	۰/۸۶
			تسهیلات	q 36	۰/۷۶
کالبدی	۰/۷۰	امنیت شغلی	q 35	۰/۴۶	
		زیرساخت	q 55	۰/۵۸	
		معاپر	q 49	۰/۸۶	
		کیفیت مسکن	q 48	۰/۸۴	
		استاندارد ساخت	q 47	۰/۸۳	
خدماتی	۰/۲۶	بهداشتی درمانی	q 86	۰/۸۴	
		تفریحی	q 88	۰/۴۷	
		کشاورزی	q 89	۰/۷۹	
		محیطی	q 90	۰/۶۹	
		فضای سبز	q 113	۰/۷۰	
محیطی	۰/۲۳	تمیزی و پاکیزگی روستا	q 28	۰/۸۱	
		جمع‌آوری و دفع زباله	q 26	۰/۷۷	
		سر و صدای بیرون ساختمان	q 34	۰/۴۲	
		اذیت شدن از بوی فاضلاب	q 25	۰/۷۷	
		آلودگی آب آشامیدنی	q 12	۰/۲۰	

شرایط کالبدی محیط و بهبود آن عنصر اصلی دیگر برای ایجاد رضایت از زندگی در بین روستاییان بوده است. این عامل شاخص‌هایی مانند زیرساخت‌های روستایی، بهبود کیفیت معابر، کیفیت مسکن و طراحی و اجرای استانداردهای ساخت و ساز را در بر می‌گیرد. طی بررسی و کاربرد مدل‌سازی معادلات ساختاری، اثرگذارترین عنصر در این بعد که قادر است احساس رضایت از وضعیت کالبدی مناطق روستایی را به همراه داشته باشد مربوط به بازسازی و بهبود کیفیت معابر روستایی است. روستاییان این متغیر با وزن عاملی ۰/۸۶ را ذی‌اثر تشخیص دادند. طراحی استاندارد شبکه معابر، زیرسازی و روسازی‌های استاندارد، فضا سازی مناسب در شبکه معابر و هدایت روان آب‌های فصلی در کیفیت معابر روستایی مستتر هستند. در مرحله بعد، روستاییان بهبود کیفیت مسکن روستایی را در جایگاه دوم رضایت کالبدی (پارامتر لامدای ۰/۸۴) قرار دادند. تدوین ضوابط ساخت و ساز و رعایت این ضوابط مطابق با وضعیت مناطق روستایی مورد مطالعه به جهت قرارگیری در شرایط اقلیمی گرم و خشک و نیز مجاورت با مناطق کویری که منجر به حضور شن‌های روان می‌گردد، به منظور افزایش مقاومت مسکن روستایی و تأمین نیازهای رفاهی، به میزان ۰/۸۳، با متغیر پنهان سطح بالاتر خود، همبستگی داشته و توانست در تبیین رضایت کالبدی از زندگی در مناطق روستایی نقش‌آفرین باشد. سرانجام زیرساخت‌های روستایی نیز با وزن ۰/۵۸، نقش‌آفرین ایجاد رضایت از کیفیت زندگی بود. دیگر عامل اثرگذار، طی مرور منابع برای ایجاد رضایتمندی از محیط زندگی، برخورداری از خدمات است. وجود تسهیلات و خدماتی نظیر خدمات بهداشتی و درمانی، خدمات تفریحی، خدمات کشاورزی، خدمات محیطی و فضای سبز، رضایت از بعد خدماتی کیفیت زندگی را می‌سنجد. تحلیل‌های صورت گرفته نشان می‌دهد بیشترین توجه و نیاز ساکنان مناطق روستایی مورد مطالعه با بار عاملی ۰/۸۴ به بهبود تسهیلات بهداشتی و درمانی اختصاص یافته است که نشان‌دهنده تمایل روستاییان به برخورداری از خدمات درمانی به منظور توسعه سلامت بیشتر در بین ساکنان است. به خاطر بافت مبتنی بر مشاغل کشاورزی، روستاییان طی فرآیند پرسشگری اذعان داشتند که توسعه خدمات کشاورزی نظیر مراکز خدمات کشاورزی، مراکز تعمیرگاهی ماشین‌آلات کشاورزی، مراکز ارائه‌دهنده نیازهای کشاورزی نظیر کود و سموم شیمیایی و غیره، منجر به رضایتمندی آنان می‌گردد. بار عاملی ۰/۷۹، رضایت از این شرایط را در جایگاه دوم تبیین رضایت از این بعد قرار داده است. ایجاد فضای سبز در روستا در معابر روستایی و فضا سازی چشم‌اندازهای زیبا نیز به‌عنوان یکی از نیازهای مؤثر روستاییان تشخیص داده شد و اظهار داشتند که تمایل به ایجاد فضاهای سبز روستایی دارند. نقش این متغیر به مقدار ۰/۷۰ بود. خدمات محیطی و ایجاد مراکز تفریحی نیز با کسب سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ و پارامترهای لامدای ۰/۶۹ و ۰/۴۷ در تبیین رضایتمندی از بعد خدمات روستایی نقش معنادار داشتند. طبق بررسی صورت گرفته، رضایت از شاخص مراکز تفریحی نیمه مطلوب بوده، بنابراین جای خالی مراکز تفریحی روستایی نظیر پارک‌های کودک مشهود است. شرایط و ویژگی‌های محیطی با پارامتر لامدای ۰/۲۳ و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ و تأیید شاخص‌های برزندگی مدل در تبیین رضایت از کیفیت زندگی در مناطق روستایی نقش داشته است. در این عامل از نگاه ساکنان محلی پاکیزگی محیط روستا قدرتمندترین متغیر بوده است. چنانچه بار عاملی ۰/۸۱ نیز، آن را تأیید می‌نماید. معنادار شدن این متغیر، الزامی برای دهیاری‌های روستایی و نیز مشارکت ساکنان در ایجاد فضایی پاکیزه در محیط‌های روستایی می‌نماید. علاوه بر این، نیاز است پاکبان‌های روستایی برای افزایش پاکیزگی روستاها به‌کار گرفته شوند. جمع‌آوری منظم زباله و امحای بهداشتی از دیگر مطالبات روستاییان بوده است. تعبیه سطل‌های زباله در معابر روستایی و نیز تعبیه مراکزی برای جمع‌آوری آن می‌تواند منجر به تمیزی محیط روستا، افزایش فضایی پاکیزه و نظم در جمع‌آوری زباله در محیط‌های روستایی گردد. از آنجا که مناطق روستایی مورد مطالعه مجهز به سیستم فاضلاب بهداشتی نبودند، بوی نامناسب فاضلاب رضایت از زندگی را تحت‌الشعاع قرار داده است. ساکنان برای ایجاد رضایتمندی بالاتر از زندگی، تجهیز مناطق روستایی به سیستم بهداشتی فاضلاب که طبیعتاً منجر به رفع بوهای نامناسب متصاعد شده می‌گردد را خواستار شدند. بار عاملی ۰/۷۷ این ادعا را مورد تأیید قرار داده است. وجود دامداری‌های داخل روستا و مشکلات ناشی از آن از عوامل مستتر در شاخص ویژگی‌های بهداشتی محیط روستا است که انتقال دام‌های موجود به فضای خارج از روستا تضمینی برای بهبود شرایط بهداشتی روستا خواهد بود و از بوی نامناسب و تجمع حشرات آزاردهنده جلوگیری خواهد کرد. وجود سر و صداهای مزاحم در مناطق مسکونی و نیز آلودگی آب آشامیدنی در عملیاتی سازی رضایت از کیفیت زندگی در بعد محیطی با وزن‌های رگرسیونی ۰/۴۲ و ۰/۲۰ معنادار شدند. رضایتمندی از بعد محیطی به‌طور کلی در تبیین

رضایتمندی از کیفیت زندگی بار عاملی ۰/۲۳ را کسب نمود. چنانچه پیش از این بیان شد، وضعیت آب آشامیدنی روستایی نامناسب است. ارائه تسهیلات حمایتی برای استفاده از تصفیه کننده های آب خانگی می تواند در حل این معضل باری رسان باشد. در جدول ۷ اطلاعات تکمیلی از روابط و سطح حمایت آن ارائه شده است.

جدول ۷- برآوردهای غیر استاندارد با سطح تحت پوشش

نتیجه	ESTIMATE	S.E	C.R	P	نماگر
تأیید	۰/۸۲۹	۰/۲۱۳	۴/۸۵۳	۰/۰۰۰	کیفیت زندگی <-----> اقتصادی
تأیید	۰/۲۳۳	۰/۰۹۶	۲/۷۷۷	۰/۰۰۵	کیفیت زندگی <-----> محیطی
تأیید	۰/۶۸۹	۰/۱۷۷	۴/۷۷۴	۰/۰۰۰	کیفیت زندگی <-----> کالبدی
تأیید	۰/۲۶۲	۰/۰۹۷	۳/۰۶۵	۰/۰۰۲	کیفیت زندگی <-----> خدماتی
تأیید	۰/۸۴۶	-	-	۰/۰۰۰	کیفیت زندگی <-----> اجتماعی
تأیید	۰/۷۷۰	۰/۰۶۰	۱۴/۲۲۷	۰/۰۰۰	اقتصادی <-----> شغل
تأیید	۰/۸۵۶	-	-	۰/۰۰۰	اقتصادی <-----> درآمد
تأیید	۰/۷۵۶	۰/۰۶۰	۱۳/۹۲۱	۰/۰۰۰	اقتصادی <-----> تسهیلات
تأیید	۰/۴۵۷	۰/۰۷۱	۷/۶۵۹	۰/۰۰۰	اقتصادی <-----> امنیت شغلی
تأیید	۰/۵۷۸	۰/۰۷۰	۱۰/۶۷۰	۰/۰۰۰	کالبدی <-----> زیر ساخت
تأیید	۰/۸۵۷	-	-	۰/۰۰۰	کالبدی <-----> معابر
تأیید	۰/۸۳۷	۰/۰۶۴	۱۶/۷۹۱	۰/۰۰۰	کالبدی <-----> کیفیت مسکن
تأیید	۰/۸۲۵	۰/۰۶۲	۱۶/۴۹۳	۰/۰۰۰	کالبدی <-----> استاندارد ساخت
تأیید	۰/۶۲۲	۰/۱۵۶	۵/۰۸۵	۰/۰۰۰	اجتماعی <-----> مشارکت
تأیید	۰/۸۰۱	۰/۲۱۲	۵/۳۴۱	۰/۰۰۰	اجتماعی <-----> تعلق خاطر
تأیید	۰/۸۶۲	۰/۲۰۹	۵/۴۱۷	۰/۰۰۰	اجتماعی <-----> رضایت از زندگی
تأیید	۰/۶۲۷	۰/۱۷۰	۵/۰۹۴	۰/۰۰۰	اجتماعی <-----> امنیت
تأیید	۰/۷۳۲	۰/۱۸۴	۵/۲۵۰	۰/۰۰۰	اجتماعی <-----> اعتماد
تأیید	۰/۸۳۸	۰/۰۷۴	۱۴/۱۸۳	۰/۰۰۰	خدماتی <-----> بهداشتی درمانی
تأیید	۰/۴۷۲	۰/۰۷۹	۷/۷۲۳	۰/۰۰۰	خدماتی <-----> تفریحی
تأیید	۰/۷۹۴	-	-	۰/۰۰۰	خدماتی <-----> کشاورزی
تأیید	۰/۶۹۲	۰/۰۷۹	۱۱/۷۳۸	۰/۰۰۰	خدماتی <-----> فرهنگی
تأیید	۶۸۹	۰/۰۶۸	۱۲/۱۶۶	۰/۰۰۰	خدماتی <-----> فضای سبز
تأیید	۰/۷۷۱	-	-	۰/۰۰۰	محیطی <-----> آذیت شدن از بوی فاضلاب
تأیید	۰/۸۰۹	۰/۰۸۴	۱۲/۳۲۸	۰/۰۰۰	محیطی <-----> تمیزی و پاکیزگی روستا
تأیید	۰/۴۱۶	۰/۰۷۱	۶/۵۴۰	۰/۰۰۰	محیطی <-----> سر و صدای بیرون ساختمان
تأیید	۰/۷۶۸	۰/۰۷۸	۱۲/۰۱۵	۰/۰۰۰	محیطی <-----> جمع آوری و دفع زباله
تأیید	۰/۱۹۶	۰/۲۰۲	۳/۰۶۶	۰/۰۰۲	محیطی <-----> آلودگی آب آشامیدنی
تأیید	۰/۳۲۱	-	-	۰/۰۰۰	اجتماعی <-----> آموزش
تأیید	۰/۶۹۵	۰/۱۷۷	۵/۲۱۶	۰/۰۰۰	اجتماعی <-----> انسجام اجتماعی

مدل های معادله ساختاری، اغلب به منظور آزمون یک نظریه درباره روابط بین سازه های نظری به کار می روند. داده های خام قبل از اینکه به عنوان درون داد برنامه رایانه ای به کار روند، معمولاً ابتدا به یک ماتریس کوواریانس یا همبستگی از روابط بین متغیرهای مشاهده شده تبدیل می شود (علوی، ۱۳۹۲). اندازه های برازندگی مدل از طریق مقایسه کوواریانس برآورد شده برای جامعه با ماتریس کوواریانس نمونه به دست می آید (Violato, 2007). برای ارزیابی برازندگی راه های زیادی وجود دارد (Iacobucci, 2009) یکی از این روش ها بررسی شاخص های برازندگی است. برای ارزیابی برازندگی الگوی معادلات ساختاری از چند شاخص استفاده می شود. پس از بررسی معناداری پارامترها با مقدار صفر به ارزیابی مدل نهایی پژوهش توسط شاخص های

برازش پرداخته می‌شود. در جدول ۸ شاخص‌های اصلی برازش در وضعیت مناسبی ارزیابی شده‌اند که نشان می‌دهد داده‌های پژوهش به‌خوبی توانسته‌اند مدل مفهومی پژوهش را نمایندگی کنند.

جدول ۸- شاخص‌های اصلی برازش مدل مرتبه دوم

وضعیت	مدل			علائم اختصاری	نام شاخص
	مستقل	اشباع	پیش‌فرض		
-	۳۷۰۴/۲۷۲	۰/۰۰۰	۷۶۴/۱۸۲	CMIN	خی دو (مربع کای)
-	۳۰۰	۰/۰۰۰	۲۶۸	DF	درجه آزادی
مناسب	۱۲/۳۴۸	-	۲/۸۵۱	CMIN/DF	مربع کای نسبی (به‌نجار شده)
مناسب	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۸۵۴	CFI	شاخص برداش تطبیقی
مناسب	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۷۰۹	PNFI	شاخص برداش هنجار شده مقتصد
مناسب	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۷۶۳	PCFI	شاخص برداش تطبیقی مقتصد
مناسب	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۸۹۳	PRATIO	شاخص نسبت اقتصاد
قابل قبول	۰/۱۹۸	-	۰/۰۸۰	RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در جهان امروز، پیچیده‌تر شدن جوامع بشری و روابط حاکم بر اجتماعات از یک سو و گسترش روز افزون نیازهای بشر از نظر کمی و کیفی از سوی دیگر منجر به توسعه کیفیت زندگی شده است. بدیهی است انعکاس شاخص رضایتمندی از کیفیت زندگی در ذهن هر شهروند ناشی از مجموعه داده‌هایی است که از محیط اطراف می‌گیرد و به‌واقع نوعی برداشت و داوری ذهنی نسبت به شرایط محیطی و محاطی است که در آن زندگی می‌کند و به عبارت دیگر، به ترجیحات ذهنی و مطلوبیت‌های هر فرد بستگی دارد؛ اما با اتکا به نظرسنجی و تبدیل این شاخص‌های ذهنی به شاخص‌های کمی می‌توان به راحتی دریافت چه درصدی از شهروندان یک کشور یا منطقه از زندگی در این واحد ملی رضایت دارند و چه درصدی ندارند. از سوی دیگر چه ابعاد و عواملی در کیفیت زندگی و بهبود آن اثربخش خواهد بود. پژوهش حاضر به بررسی میزان رضایتمندی ساکنان روستاهای شهرستان آران و بیدگل پرداخته است. بر اساس نتایج، ویژگی‌های اجتماعی مناطق روستایی نقش شایانی در رضایت از کیفیت زندگی ایفا می‌نماید. این عامل بیشترین تعداد سنج را با ۷ متغیر به خود اختصاص داده است و این مسئله نشانگر آن است که گستره وسیعی از تبیین عامل کیفیت و رضایت از زندگی تحت تأثیر این بعد قرار دارد. نتایج حاصل از مرور پیشینه پژوهش نیز نمایانگر آن است. عنابستانی و همکاران (۱۳۹۴) نیز بر اثربخشی معنادار ویژگی‌های اجتماعی بر کیفیت زندگی تأکید داشته‌اند. شاخص‌های انسجام اجتماعی، آموزش، امنیت، اعتماد و مشارکت، عمده عواملی بودند که در تبیین این بعد نقش داشته و معنادار گردیده‌اند. چنانچه در نتایج تحقیق بدری و همکاران (۱۳۹۲) نیز بدست آمده است امنیت، کیفیت تعامل و انسجام اجتماعی بین شهروندان، ضمانتی برای رضایت از کیفیت از زندگی ایجاد نموده است. مسئله‌ای که در نتایج تحقیق پیش‌رو نیز بر آن صحنه گذاشته شده است. شاهرخی ساردو و همکاران (۱۳۹۴) نیز بر تأیید نقش آموزش در ایجاد رضایت از کیفیت زندگی صحنه گذاشته‌اند. به این ترتیب ایجاد امکانات آموزشی در روستا (مدارس و معلم‌های باتجربه)، فراهم‌سازی امکان ادامه تحصیل به‌ویژه برای زنان و دختران در روستا، دسترسی به خدمات آموزشی، نوسازی واحدهای آموزشی و فراهم‌سازی مدارس نوساز و با کیفیت مناسب، دسترسی آسان با زمان کم کودکان و نوجوانان به مدارس، ایجاد تجهیزات آزمایشگاهی مناسب در مدارس، توجه به سرانه‌های آموزشی در خصوص تعداد معلم متناسب با تعداد دانش آموزان، توجه به سرانه‌های آموزشی در خصوص تعداد کلاس و برگزاری دوره‌ها در زمینه کشاورزی و بهداشت، توسعه خدمات آموزشی، فراهم‌سازی تسهیلات آموزشی، بسترسازی دسترسی به اینترنت و ایجاد دسترسی به کتابخانه‌های روستایی، رضایت از بعد آموزشی در مناطق روستایی شهرستان آران و بیدگل را بهبود خواهد بخشید. به دلیل اثرات چشمگیری که فعالیت‌های اقتصادی در بهبود کیفیت زندگی دارد، معمولاً توجه فراوانی به این زمینه از فعالیت معطوف می‌گردد. هر چند از نقطه نظر برنامه ریزان، بدست آوردن منافع اقتصادی به خودی خود نمی‌تواند منجر به رضایت گردد، بلکه باید توجه داشت توزیع مناسب

درآمد، توزیع مناسب فرصت‌های شغلی، هدایت منابع مالی به‌سوی مردم محلی، کاهش نابرابری و به‌طور کلی استفاده از فرصت‌های اقتصادی برابر برای هدایت هرچه بیشتر منطقه به‌سوی تعادل و توازن و ایجاد کیفیت مناسب زندگی مؤثر است. آنچه از بررسی بعد اقتصادی کیفیت زندگی در منطقه مورد مطالعه بدست آمده است، نشان می‌دهد که رضایت از کیفیت اقتصادی زندگی در پارامترهای شغل، درآمد، امنیت شغلی و تسهیلات وضعیت مناسب نداشته است، به عبارت دیگر لزوم تدوین برنامه‌های اثربخش به لحاظ اشتغال‌زایی، ایجاد ثبات و امنیت شغلی، توسعه تسهیلات اشتغال‌زایی با تأکید بر مشاغل کوچک و متوسط ضرورت دارد. چراکه در تکمیل نتایج بدست آمده، می‌توان بیان کرد همان‌طور که عنابستانی و همکاران (۱۳۹۴)، علی‌زاده و علی‌زاده (۱۳۹۲) در نتایج تحقیقات خود دریافته‌اند رضایت از ابعاد اقتصادی، متضمن بهبود کیفیت زندگی روستاییان بوده است. تنوع‌بخشی به فرصت‌های شغلی و حرفه‌ای و همچنین وجود قوانین حمایتی از شاغلین به لحاظ رضایت رعایت زمان اشتغال به کار و قوانین بیمه‌ای می‌تواند این بعد را در مناطق روستایی مورد مطالعه تکمیل نماید. دیگر عامل مهم، عامل کالبدی است. منظور از عوامل کالبدی رضایت از وضعیت فیزیکی محله، رضایت از وضعیت مسکن، رضایت از فضای سبز و پارک‌ها، رضایت از وضعیت معابر، رضایت از پاکیزگی معابر، رضایت از مالکیت مسکن و غیره است. معنادار شدن این عامل با نتایج تحقیق عنابستانی و همکاران (۱۳۹۴) همسو بوده است. ویژگی‌های خدماتی منطقه از ضروری‌ترین نیازهای جوامع انسانی محسوب می‌شود. به‌عبارتی در زمینه مدیریت مقاصد روستایی دستیابی به یک برنامه‌ریزی مدون به‌طوری که رضایت‌مندی ساکنان را به همراه داشته باشد، بسیار تعیین‌کننده است. برآیند کلی پژوهش حاضر با عنایت به مکانیسم عملکردی ویژگی‌های خدماتی مبین اثربخشی آن بر رضایت‌مندی ساکنان از کیفیت زندگی در مناطق روستایی است. به‌منظور افزایش کیفیت زندگی در بعد کالبدی، پیشنهادهایی مانند دسترسی آسان و ارزان به پزشک و درمانگاه، ایجاد و توسعه امکانات بهداشتی، بهره‌مندی از خدمات بهداشتی- درمانی (خانه بهداشت، درمانگاه، حمام و غیره)، بهبود خدمات اورژانس در طول شبانه‌روز پیشنهاد می‌گردد. مواردی مانند اجرای طرح‌های بهداشتی همانند خارج کردن دام از روستا، ایجاد فضاهای گذران اوقات فراغت در روستا، ایجاد تفریح و سرگرمی، رضایت از امکانات تفریحی، وجود امکانات مناسب ورزشی در روستا، وجود امکانات مناسب فرهنگی و هنری (کتابخانه) در روستا، بسترسازی انجام انواع فعالیت‌های ورزشی، عضویت در مراکز تفریحی، رضایت از فضاهای تفریحی، رضایت از ورزش‌های در دسترس عموم و توان انجام مسافرت سالانه به همراه خانواده در تبیین این بعد نقش داشته و بهبود آن منجر به ایجاد کیفیت بهینه در مناطق روستایی خواهد شد. در نهایت باید گفت همان‌طور که میرزائیان و همکاران (۱۳۹۵) رضایت از کیفیت زندگی را معطوف به برقراری شرایط بهینه در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و کالبدی معطوف دانسته‌اند، تحقیق حاضر نیز بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی را به همه شاخص‌های مورد بررسی نسبت داده است. در این رویکرد می‌توان اظهار داشت، پیشنهادهایی چون انجام فعالیت‌هایی مانند توجه به امر آموزش در روستاها، ساخت مدارس مجهز، توسعه کشاورزی، اهمیت به مشاغل خانگی و صنایع‌دستی در روستاها، توجه به منابع درآمدی پایدار، تقویت مؤلفه‌های اقتصادی، ایجاد کارآفرینی، افزایش کیفیت آب آشامیدنی، ایجاد مکان‌های مناسب تفریحی، استانداردسازی ساختمان‌ها و منازل مسکونی، تسطیح معابر و آسفالت کشی مناسب می‌تواند در ارتقاء کیفیت زندگی روستاییان مؤثر باشد.

منابع

- ابراهیم‌زاده، ع.، آهار، ح.، طهماسبی، ف.، منوچهری، ا.، و شهناز، ع. ا. (۱۳۹۳). تحلیل کیفیت زندگی در دو بافت جدید و قدیم شهر مراغه با بهره‌گیری از مدل الکترو آنتروپی. *مجله آمایش محیط دانشگاه آزاد ملایر*، سال ۶، شماره ۲۶، صص ۱۸-۱.
- احمدوند، م.، هدایتی‌نیا، س.، و عبداللهی، خ. (۱۳۹۱). بررسی تأثیر رفاه و سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی در مناطق روستایی شهرستان بویراحمد. *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی*، شماره ۲، صص ۱۱۲-۸۹.
- امینی، ع.، صادقیان، ف.، و زاهدی، ط. (۱۳۹۶). مدل‌سازی ساختاری و تبیین علی ارزیابی جوامع روستایی از کیفیت زندگی و عوامل مؤثر بر آن، *جامعه‌شناسی کاربردی*، سال ۲۸، شماره ۶۵، صص ۱۱۲-۸۷.

- بدری، س.ع.، رضوانی، م.ر.، و قرنجیک، م. (۱۳۹۲). سنجش شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی در نواحی روستایی مطالعه موردی: دهستان جعفرابای جنوبی شهرستان ترکمن. *مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی*، سال ۲۴، شماره ۵۰، شماره ۲، صص ۷۴-۵۳.
- بریمانی، ف.، جعفری، م.، و بلوچی، ع. (۱۳۹۳). بررسی و تحلیل میزان رضایتمندی ساکنان روستایی از کیفیت زندگی (مطالعه موردی: دهستان مهبان شهرستان نیکشهر). *فصلنامه علمی پژوهشی فضای جغرافیایی/اهر*، سال ۱۴، شماره ۴۶، صص ۱۲۷-۱۰۹.
- پورطاهری، م.، رکن‌الدین افتخاری، ع.، و حسینی، ن. (۱۳۹۰). نقش میراث فرهنگی در کیفیت زندگی ساکنان روستایی بخش مرکزی شهرستان لامرد. *فصلنامه علمی پژوهشی فضای جغرافیایی*، سال ۱۱، شماره ۳۳، صص ۱۰۰-۸۳.
- جمینی، د.، صفری علی اکبری، م.، صالحی کاخکی، م.، علی پور، خ.، و ذوالفقاری، ا. (۱۳۹۶). توزیع فضایی کیفیت زندگی و شناسایی تعیین‌کننده‌های آن در سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: شهرستان روانسر، استان کرمانشاه). *مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی*، سال ۲۸، شماره ۲، صص ۷۸-۵۷.
- جمعه‌پور، م.، و رشنودی، ب. (۱۳۹۰). بررسی نقش شهرهای کوچک در توسعه مناطق روستایی با تأکید بر کیفیت زندگی. *فصلنامه توسعه روستایی*، دوره ۳، شماره ۱، صص ۶۴-۴۵.
- خاتون‌آبادی، ا.، صابری، ز.، و ابراهیمی، م. (۱۳۹۰). میزان رضایتمندی ساکنان از کیفیت محیط مسکونی: مطالعه موردی روستا شهر عاشق‌آباد. *فصلنامه روستا و توسعه*، سال ۱۴، شماره ۱، صص ۹۹-۸۳.
- دیوسالار، ا.، تقوی، م.، و پایدار، ا. (۱۳۹۱). سنجش کیفیت زندگی روستایی از بعد اجتماعی با بهره‌گیری و مقایسه از مدل‌های تشابه به حل ایدئال (TOPSIS) و تکنیک بردار ویژه (TEV) مطالعه موردی: دهستان میانکاله بهشهر. *مجله نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، سال ۴، شماره ۴، صص ۶۶-۵۱.
- دانایی، ع.، ولی شریعت پناهی، م.، و مهدوی، م. (۱۳۹۶). تحلیل نقش شاخص‌های (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی) کیفیت زندگی در توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی: دهستان بهمئی گرمسیری، شهرستان بهمئی از توابع استان کهگیلویه و بویراحمد). *فصلنامه جغرافیایی سرزمین*، دوره ۱۴، شماره ۵۳، صص ۹۲-۷۱.
- رکن‌الدین افتخاری، ع.، فتاحی، ا.، و حاجی پور، م. (۱۳۹۰). ارزیابی کیفیت زندگی در مناطق روستایی بخش مرکزی شهرستان دلفان. *مجله پژوهش‌های روستایی*، سال ۲، شماره ۲، صص ۹۴-۶۹.
- رضوانی، م.، بدری، س.، سپهوند، ف.، و اکبریان رونیزی، س. (۱۳۹۱). گردشگری خانه‌های دوم و اثرات آن بر بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی، مطالعه موردی: بخش رودبار قصران. *فصلنامه مطالعات و پژوهش‌های شهری منطقه‌ای*، شماره ۱۳، صص ۴۰-۲۳.
- رضوانی، م.، و منصوریان، ح. (۱۳۸۷). سنجش کیفیت زندگی: بررسی مفاهیم، شاخص‌ها، مدل‌ها و ارائه مدل پیشنهادی برای نواحی روستایی. *فصلنامه روستا و توسعه*، سال ۱۱، شماره ۳، صص ۲۹-۱.
- سالاری، ف.، حیدری مقدم، م.، سبحانی، ن.، و عارفی، ا. (۱۳۹۲). بررسی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در فضاهای شهری (مطالعه موردی: شهر لامرد). *دو فصلنامه پژوهش‌های منظر شهر*، سال ۱، شماره ۲، صص ۹۱-۵۳.
- شاهرخی ساردو، ص.، نوری‌پور، م.، و پدرام، پ. (۱۳۹۴). ارزیابی کیفیت زندگی مناطق روستایی با استفاده از تاکسونومی عددی (مورد مطالعه: دهستان اسفندقه، شهرستان جیرفت). *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی*، دوره ۱۱، شماره ۲، صص ۴۷-۳۱.
- شریف‌زاده، م.، و عبدالله زاده، غ. (۱۳۹۶). ارزیابی تطبیقی پایداری کسب و کارهای کارآفرینانه کشاورزی و نظام‌های متعارف تولید کشاورزی در استان گلستان. *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی*، جلد ۱۳، شماره ۲، صص ۲۰-۱.
- شریفی، ز.، نوری‌پور، م.، و کرمی دهکردی، ا. (۱۳۹۶). بررسی وضعیت سرمایه‌های معیشت و پایداری آن‌ها در خانوارهای روستایی (مورد مطالعه: بخش مرکزی شهرستان دنا). *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی*، جلد ۱۳، شماره ۲، صص ۷۰-۵۱.

- علی‌زاده، ت. و علی‌زاده، ج. (۱۳۹۲). ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی از دیدگاه ساکنین (مطالعه موردی: روستاهای دهستان اصلاندوز واقع در استان اردبیل). *نشریه مسکن و محیط روستا*، دوره ۳۲، شماره ۱۴۴، صص ۷۴-۵۹.
- عنابستانی، ع.، روستا، م.، محمدی، س.، و رفیعیان، س. (۱۳۹۴). تحلیل فضایی عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی (نمونه: بخش سیمکان شهرستان جهرم). *فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، سال ۵، شماره ۱۸، صص ۱۰۰-۸۵.
- علی بیگی، ج. و قاسمی، ی. (۱۳۹۴). تأثیر گردشگری مذهبی بر کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی خانوارهای روستایی (مطالعه موردی: روستای بردی؛ شهرستان دهلران). *دو فصلنامه مطالعات اجتماعی گردشگری*، سال ۳، شماره ۶، صص ۱۱۶-۸۷.
- عنابستانی، ع.، محمودی، ح. و سربرقی طریقه، ت. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر کیفیت زندگی روستاییان بر ارتقای کیفیت مسکن روستایی (مطالعه موردی: بخش شاندیز، شهرستان بینالود). *مجله برنامه‌ریزی فضایی*، دوره ۶، شماره ۱، صص ۲۰-۱.
- علوی، م. (۱۳۹۲). مدل‌یابی معادلات ساختاری در پژوهش‌های مرتبط با آموزش علوم سلامت: معرفی روش و کاربرد آن. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، دوره ۶، شماره ۱۶، صص ۵۳۰-۵۱۹.
- کیانی سلمی، ص. و بسحاق، م. (۱۳۹۶). تبیین اثرات جشنواره گلاب‌گیری از دید ساکنان محلی. *فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری*، سال ۱۱، شماره ۲۴، صص ۹۲-۶۵.
- گراوندی، ش. و پاپ‌زن، ع. (۱۳۹۲). واکاوی رضامندی زنان روستایی شهرستان هرسین از کیفیت زندگی خود. *مجله زن و جامعه (جامعه‌شناسی زنان)*، دوره ۴، شماره ۴، صص ۸۴-۷۱.
- کوچکی‌نژاد، ف.، رمضان‌زاده لیسوئی، م.، معصوم‌پور سماکوش، ج. و فتاحی، ا. (۱۳۹۰). بررسی و سنجش کیفیت زندگی در نواحی روستایی بخش مرکزی شهرستان کرمانشاه. *مجله چشم‌انداز جغرافیایی (مطالعات انسانی)*، سال ۶، شماره ۱۴، صص ۱۳۸-۱۲۰.
- کاظمی، ر.، یعقوبی، ج. و نعیمی، ا. (۱۳۹۷). تحلیل تأثیر سرمایه اجتماعی بر روی توانمندسازی روانشناختی زنان روستایی شهرستان سلماس. *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی*، جلد ۱۴، شماره ۲، صص ۱۵۹-۱۴۳.
- قادر مرزی، ح.، جمینی، د. و جمشیدی، ع. (۱۳۹۵). توزیع فضایی کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های روستایی شهرستان روانسر. *مجله مسکن و محیط روستا*، دوره ۲، شماره ۲، صص ۱۰۸-۹۳.
- قالیباف، م.، روستایی، م.، رمضان‌زاده لسبویی، م. و طاهری، م. (۱۳۹۰). ارزیابی کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: محله یافت‌آباد). *فصلنامه علمی-پژوهشی انجمن جغرافیای ایران*، دوره جدید سال نهم، شماره ۳۱، صص ۵۳-۳۳.
- محمودی، ع. (۱۳۹۰). تحلیل تطبیقی شاخص‌های کیفیت زندگی در محلات فرسوده درون شهری نمونه موردی: محله‌های خانی‌آباد و شوش منطقه ۱۲ شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی (گرایش برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، دانشگاه تربیت مدرس).
- مختاری، م. و نظری، ج. (۱۳۸۹). *جامعه‌شناسی کیفیت زندگی*. تهران: جامعه‌شناسان.
- میرزاییان، ب.، رحمانی، ب.، رضویان، م. و فرجی‌راد، ع. (۱۳۹۵). سنجش کیفیت زندگی در سکونت‌گاه‌های روستایی (مورد: بخش مرکزی اسلام‌آباد غرب). *نشریه جغرافیایی سرزمین*، دوره ۱۳، شماره ۴۹، صص ۱۱-۱.
- محمدی استادکلایه، ا.، مطیعی لنگرودی، س.، رضوانی، م. و قدیری معصوم، م. (۱۳۹۲). ارزیابی اثرات الگوهای راهبرد اسکان مجدد پس از بلایای طبیعی بر کیفیت زندگی روستایی (مطالعه موردی: روستاهای جابجا شده شرق استان گلستان). *مجله جغرافیا و مخاطرات محیطی*، شماره ۴، صص ۵۰-۳۷.
- محمدی، س.، طیب‌نیا، س.ه.، تابا، ب. و داوودی، آ. (۱۳۹۶). تحلیل اثرات اجرای طرح‌های هادی روستایی در بهبود کیفیت زندگی روستائیان (مطالعه موردی: روستاهای بخش خاوه میرآباد شهرستان مریوان). *مجله فصلنامه مطالعات کالبدی سکونتگاه‌های انسانی*، دوره ۱۲، شماره ۲، صص ۴۱۱-۳۹۱.

- محمدی یگانه، ب.، نباتی، ع.، و چراغی، م. (۱۳۹۰). تعیین اثرات اجرای طرح‌های هادی بر بهبود کیفیت زندگی در نواحی روستایی (مطالعه موردی: دهستان کرانی: شهرستان بیجار). *مجله مسکن و محیط روستا*، شماره ۱۳۹، صص ۱۱۲-۹۹.

نجات، س. (۱۳۸۷). کیفیت زندگی و اندازه‌گیری آن. *مجله اپیدمیولوژی ایران*، دوره ۴، شماره ۲، صص ۶۲-۵۷.

- Adewumi, I., Badiora, O., and Abiola, B. (2017). Quality of life (QoL) of rural Dwellers in Nigeria: A subjective assessment of residents of Ikeji-Arakeji, Osun-State. *Annals of Ecology and Environmental Science*, 1(1), 69-75.
- Campbell, A., Converse, P., and Rodgers, W. (1976). *The quality of American life: Perceptions, evaluations and satisfactions*. New York: Sage.
- Das, D. (2008). Urban quality of life: A case study of Guwahati. *Social Indicators Research*, 88, 297-310. Available at: <<https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-007-9191-6>>.
- Diener, E., Suh, EM., Lucas, R. E., Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychol Bull*, 2(125), 276-302.
- Gillivray, M. (2007). *Human well-being. Concept and Measurement*. New York: Palgrave MacMillan.
- Hayati, D.; Karami, E., and Slee, B. (2006). Combining qualitative and quantitative methods in the measurement of rural poverty: The case of Iran. *Social indicators research*, 75, 361-349.
- Iacobucci, D. (2009). Structural equations modeling: Fit indices, sample size, and advanced topics. *Journal of Consumer Psychology*, 1(20), 90-98.
- Javaheri, F., Seraj, S., and Rahmani, R. (2010). Analysis influencing employee on their quality of life (case study of: Woman employee in Jahad). *Woman in development & policy, Journal of research women*, 2(8), 143-162.
- Kolenikov, S. (1998). The methods of the quality of life assessment. Master thesis, NES, Moscow. Available at:<http://www.komkon.org/*tacik/science/skolenik_nes_thesis.pdf>.
- Lee, Y. J. (2008). Subjective quality of life measurement in Taipei. *Building and Environment*, 7(43), 1205-1215.
- Lever, J. P. (2000). The development of an instrument to measure quality of life in Mexico city. *Social Indicators Research*, 50, 187-208.
- Magee, L., James, P., and Scerri, A. (2012). Measuring social sustainability: A community-centred approach". *Applied Research in the Quality of Life*, 3(7), 61-293.
- Milbrath, L. W. (1978). Indicators of environmental quality. in indicators of environmental quality and quality of life. (publication SS/CH/38: Reports and Papers in the social Sciences), UNESCO Reports and Papers in the Social Sciences, No. 38. Paris: UNESCO.
- Schuessler, K. F., and Fisher, G. A. (1985). Quality of life research and sociology. *Annual Review of Sociology*, 11, 129-149.
- Violato C, G. H. K. (2007). How to use structural equation modeling in medical education research: A brief guide. *Teaching and Learning in Medicine: An International Journal*, 4(19), 362-371.
- Chen Y., Sun, G., Guo, X., Chen, S., Chang, Y. Li. Y., and Sun, Y. (2017). Factors affecting the quality of life among Chinese rural general residents: A cross-sectional study, *public health*, 146, 140-147

Article Type: Research Article

Structural Modeling and Causal Explanation of Rural Communities Satisfaction towards Their Quality of Life: The Case of Aran-Bidgol County

S. Kiani Salmi^{1*}, M. Shaterian² and A. Dehghan³

(Received: Sep 28. 2019; Accepted: Apr 19. 2020)

Abstract

One of the important indicators in urban planning is the attention to the quality of life of the citizens. Because, growth and improvement of the quality of life affect other dimensions of development in the cities and villages and it paves the way for development and progress. Assessing the residents' satisfaction with the living environment can help assess the policies, rankings of places, and formulate strategies for urban and rural planning and management. Present research studied the satisfaction of residents of Mohammad Abad, Ali-Abad, and Yazdel villages in Aran-Bidgol district. The sample size of the study was 291 villagers. The main data collection tool was a researcher-made questionnaire and the statistical analyses and structural equation modeling have been done using AMOS and SPSS software. A single-sample T test was used to analyze the data and determine the status of quality of life indicators. T-test results showed that the social, economic quality, and physical-environmental and service-related indicators are at un-desirable, semi-desirable, and desirable levels, respectively. Structural equation modeling was also used to assess the components of quality of life. The results of the second-order confirmatory factor analysis indicated that paying attention to the social indicator in the studied villages might increase the life quality, economic, physical, service, and environmental indices by 0.87%, 0.82%, 0.77%, 0.26%, and 0.23%, respectively.

Keywords: Satisfaction, Quality of Life, Structural Equation Modeling.

¹ Assistant Professor, Department of Geography and Ecotourism, Faculty of Natural Resource and Earth Science, University of Kashan, Kashan, Iran.

² Professor, Department of Geography and ecotourism, Faculty of Natural Resource and Earth Science, University of Kashan, Kashan, Iran.

³ M.A. Student of Geography and Urban Planning University of Kashan. Kashan, Iran.

* Corresponding Author, Email: s.kiani@kashanu.ac.ir